

بررسی نقش صادرات محصولات کشاورزی در اقتصاد مناطق (نمونه موردی: شهرستان طارم)

یداله جمشیدی^{۱*}

احمد نقیلو^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۰۱/۰۵

چکیده

بخش کشاورزی یکی از بخشهای مهم اقتصادی است و همواره سهم قابل توجهی از تولید ناخالص داخلی و توسعه مناطق روستایی را به خود اختصاص داده است، بررسی صادرات و ارتباط و تاثیر این بخش، بر سایر عوامل توسعه و متغیرها از اهمیت زیادی برخوردار است، این بخش علاوه بر تأمین امنیت غذایی، نقش مؤثری در صادرات غیرنفتی کشور دارد. مهمترین بخش اقتصادی کشور، توسعه صادرات است که باید در اولویت برنامه های دولت قرار گیرد چرا که توسعه صادرات منجر به افزایش تولید می گردد. از این رو بررسی وضعیت صادرات و نقش آن در رشد اقتصادی مناطق ضروری می نماید. با توجه به موقعیت اقلیمی و جغرافیایی شهرستان طارم و مستعد بودن این منطقه برای تولیدات انواع محصولات کشاورزی با کیفیت بهتر، مقاله حاضر سعی دارد وضعیت صادرات محصولات کشاورزی در این شهرستان و نقش و رابطه آن در رشد و شکوفایی منطقه را مورد بررسی قرار داده و با استفاده از نرم افزار (SPSS آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن و t تست تک نمونه ای) وضعیت موجود صادرات، سیاستهای دولتی و همچنین تأثیر آن بر سایر متغیرهای پژوهش، از قبیل رشد اقتصادی، افزایش تولیدات کشاورزی، بهبود کیفیت تولیدات و بسته بندی و اشتغالزایی مورد سنجش قرار دهد. روش بکار گرفته شده در این پژوهش توصیفی - تحلیلی می باشد. برای برآورد حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است، در مجموع برای انجام تحقیق ۳۶۰ خانوار به عنوان جامعه نمونه از سرپرست های خانوار که شغل اصلی آنها کشاورزی است انتخاب شدند، مطالعات اکتشافی نیز به صورت مطالعات کتابخانه ای و میدانی با استفاده از روش پرسشنامه انجام شد. نتایج محاسبات حاصل از آزمون t تک نمونه ای جهت ارزیابی سیاستهای دولتی و وضعیت موجود صادرات نشان داد که وضعیت هر دو متغیر ذکر شده در پژوهش حاضر نامطلوب بوده که موجبات نارضایتی کشاورزان زحمتکش را فراهم نموده است. طبق پژوهش انجام شده از آزمون همبستگی اسپیرمن از رابطه بین صادرات و سایر متغیرهای پژوهش از قبیل: رشد اقتصادی باشد رابطه (۰,۴۹۲)، افزایش تولیدات کشاورزی (۰,۲۸۲)، بهبود کیفیت، تولیدات و بسته بندی (۰,۲۸۸) و نهایتاً اشتغال زایی (۰,۳۳۳) این نتیجه به دست آمد که بین متغیرهای ذکر شده با صادرات رابطه مثبت و تأثیرگذار باشد تفاوت وجود دارد و با توجه به اینکه مقدار SIG برای تمامی متغیرها کمتر از ۰/۰۵ می باشد در نتیجه این رابطه معنادار می باشد.

واژگان کلیدی

صادرات، توسعه، کشاورزی، اقتصاد

^۱ کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی. (نویسنده مسئول yadollah.jamshidi@yahoo.com)

^۲ هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، زنجان، ایران. (my-talk@hotmail.com)

۱. مقدمه

پژوهش حاضر سعی دارد تا با اتخاذ یک رویکرد علمی و نظام مند، ارزیابی نقش صادرات محصولات کشاورزی در شکوفایی اقتصادی مناطق در شهرستان طارم را مورد بررسی قرار دهد. در بحث پیش رو با عنوان کلیات پژوهش، سعی شده است تا ابتدا مسئله تحقیق و سؤالات مربوطه بصورت شفاف بیان شوند. سپس، الگوی مفهومی تحقیق معرفی شده است. در بخش های بعد نیز، اهداف و فرضیات تحقیق بصورت روشن و شفاف بیان شده اند. در قسمت های پایانی نیز، قلمروهای تحقیق، و همچنین تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرهای نقش آفرین در پژوهش مورد بحث و بررسی قرار گرفته اند.

۲. مبانی نظری و ادبیات پژوهش

صادرات به عنوان یک فعالیت اقتصادی و تجاری تعریف می شود که در رشد اقتصادی و توسعه پایدار ملل بسیار مهم است. این به ویژه یک وسیله مهم برای به دست آوردن ارزها است که از یک کشور به معنای مداخله اقتصادی و مالی در بازارهای خارجی است. از سوی دیگر، صادرات با ارزیابی کار یک کشور با دیگران و تضمین پایداری شرکت های خود که با توجه به جهانی شدن، به شدت با موقعیت های آنها در بازار جهانی مرتبط است، اقتصاد را تحریک می کند. همچنین صادرات به عنوان یک موتور برای تشویق و تحریک افزایش و گسترش سرمایه گذاری دیده می شود که به نوبه خود منجر به افزایش میزان اشتغال و در نتیجه کاهش تعداد بیکاران و از بین بردن فقر از طریق اجرای راهکارها و سیاست های موثر و هوشمند پشتیبانی شده توسط یک دولت قوی است (۱). از طرفی صادرات موجب بهبود کیفیت کالاهای تولیدی می شود و همچنین می تواند تراز پرداخت ها را بهبود بخشد (۲). نقش صادرات غیر نفتی در رشد و توسعه اقتصادی و کاهش وابستگی اقتصاد کشور به صادرات نفت خام، اهمیت صادرات غیر نفتی، بخصوص صادرات محصولات کشاورزی را بخوبی نمایان می سازد (۴). بخش کشاورزی به عنوان بستری برای نیل به اهداف توسعه در کشورهای در حال توسعه امری ضروری قلمداد میشود (۵). صادرات در کشورهای در حال توسعه غالباً به یک یا چند محصول عمده کشاورزی محدود می شود که ارزش آن حدود ۹۰ - ۸۰ درصد ارزش کل صادرات غیر نفتی در کشورهای صادر کننده نفت می باشد. از طرفی یکی از ویژگیهای بیشتر کشورهای در حال توسعه، وجود محیط اقتصادی بی ثبات و توأم با نوسانات شدید می باشد (۳). بخش کشاورزی در کشور ایران از اهمیت خاصی برخوردار می باشد و همواره نقش چشم گیری در صادرات غیر نفتی داشته است (۶). یکی از محورهای اساسی در بخش سیاستهای اقتصادی، افزایش سهم اقتصاد ایران و ارتقای موقعیت آن در تجارت بین الملل و اقتصاد جهانی می باشد. اهمیت این موضوع از آنجا نمایان می شود که فروش نفت و مواد نفتی و درآمدهای حاصل از آن همواره دستخوش تغییر و ناپایداری بوده است. به دلیل تکیه اقتصاد ایران به درآمدهای حاصل از فروش نفت خام و محدود بودن ذخایر نفتی، بنابراین به منظور کاهش وابستگی اقتصاد ایران به صادرات نفت خام و چرخش به سمت اقتصاد چند محصولی در صادرات، جهت گیری سیاستهای صادراتی باید به سود کالاهایی تغییر یابد که ایران در آنها مزیت نسبی دارد (۷).

نگارنده: بررسی وضعیت اقتصادی شهرستان طارم نشان می دهد بخش کشاورزی سهم عمده ای در تولید ناخالص داخلی و درآمدهای آنها دارد همچنین به دلیل زمین مناسب و خاک حاصلخیز شغل اصلی مردم این منطقه کشاورزی است و نسبت قابل توجهی از جمعیت فعال در این شهرستان در بخش کشاورزی اشتغال دارند بنابراین این بخش خصوصاً در حوزه صادرات از اهمیت کلیدی برخوردار است و می تواند نقش تعیین کننده ای در توسعه اقتصادی این منطقه داشته

باشد و به جرات می توان بیان نمود که طارم ناف کشاورزی ایران به نسبت منطقه و زمینهای زیر کشت و تولید انواع محصولات است که به دلیل ابوهوای مناسب و چهار فصل بودن دارای پتانسیل های زیادی چه از نظر تولید و چه از نظر تبدیل و به تبع آن صادرات این تولیدات دارد. که بجای خود در جهت حمایت از کشاورزان زحمتکش لازم است پژوهشی با عنوان تحقیق حاضر به بررسی وضعیت صادرات و مطلوبیت آن انجام شود

۱-۲- مرور ادبیات و سوابق مربوطه :

نوفروستی و عرب مازار (۱۳۷۲) نرخ ارز و تولید ناخالص داخلی را بر روی صادرات غیرنفتی موثر می دانند، همچنین پاکدامن (۱۳۷۷) علاوه بر متغیرهای اقتصادی، متغیرهای اجتماعی، سیاسی و حقوقی را هم بر صادرات اثر گذار می داند. با این حال طیبی و فرهادی کیا (۱۳۷۹) در مطالعه خود به این نتیجه می رسند که چون در ایران همواره تضعیف پول ملی از طریق سیاست های پیمان ارزی، نرخ های متعدد ارز و... شکل گرفته است، بدین ترتیب کلیه تسهیلات، تشویق ها و محدودیت های ریالی و غیر ریالی به صادرکننده، جملگی در نرخ ارز تاثیر گذاشته و باعث تغییر در صادرات می شوند (۱). هژبر کیانی و نیک اقبالی (۱۳۷۹) نرخ ارز و نوسانات آن را بر روی صادرات محصولات کشاورزی اثر گذار می دانند. خلیلیان و فرهادی (۱۳۸۱) نیز قیمت های نسبی، تولید ناخالص داخلی، نرخ ارز و مصرف داخلی را بر روی صادرات محصولات کشاورزی موثر می دانند. شاکری (۱۳۸۳) علاوه بر نرخ ارز و نرخ تورم، بهره وری نیروی کار و میزان رقابت پذیری را نیز در صادرات غیرنفتی دخیل می داند (۲).

ابریشمی و همکاران (۱۳۸۵) آزادسازی تجاری را بر روی صادرات غیرنفتی موثر می دانند، نتایج تحقیق نشان می دهد که تولید ناخالص داخلی کشور (ظرفیت تولیدی)، قیمت های نسبی صادرات و مصرف داخلی (تقاضای داخلی) بر عرضه صادرات محصولات کشاورزی تاثیر معنی دار دارند همچنین اثر نرخ ارز موثر صادراتی بر صادرات محصولات کشاورزی معنی دار نیست که این خود دلیلی بر نامناسب بودن سیاست های ارزی دولت در زمینه صادرات محصولات کشاورزی در دوره مورد مطالعه بوده است (۳). نتایج حاصل نشان می دهد که نوسان پذیری نرخ ارز دارای اثرات متفاوتی بر روی میزان صادرات محصولات ذکر شده به کشورهای مختلف می باشد لذا در رابطه با سیاست های تجاری محصولات کشاورزی به کشورهای مختلف می بای به تاثیر نوسان پذیری نرخ ارز در رابطه با کشور هدف توجه خاص داشت (۴)

در این مطالعه صادرات غیر نفتی تابعی از متغیرهای نرخ ارز حقیقی به منظور برآورد مدل و بررسی اثر تغییرات هریک از این عوامل بر صادرات غیر نفتی در طی سالهای ۸۶ - ۱۳۵۳ استفاده شده است نتایج حاصل نشان می دهد که صادرات غیر نفتی به طور اساسی به وضعیت متغیرهای غیر قیمتی وابسته است و این تاثیر قابل ملاحظه و تعیین کننده است به طوری که نتایج حاصل از برآوردها حکایت از تاثیر مثبت بهره وری درجه باز بودن اقتصاد و تولید ناخالص داخلی بر صادرات غیرنفتی دارد البته باتوجه به وجود مشکلات مبنایی که در بخش تولید و صادرات کشور وجود دارد و با عنایت به نتایج برآورد شده نرخ ارز تاثیر معنی داری بر صادرات غیر نفتی ندارد (۵)

در مطالعات خارجی محققان عوامل گوناگونی را بر صادرات محصولات کشاورزی موثر می دانند. برای مثال خان (۱۹۷۹) عواملی مانند ارزش صادرات، قیمت جهانی، درآمد داخلی، درآمد واقعی را بر روی صادرات موثر می داند. از طرف دیگر پسران (۱۹۸۴ و ۱۹۹۷) عواملی مانند قیمت داخلی کالاهای تولید شده، قیمت جهانی کالاهای و نرخ ارز را بر روی صادرات موثر می داند، و یا باند (۱۹۸۷) صادرات را تابعی از نرخ ارز، قیمت ها و درآمد می داند. از طرفی به اعتقاد اسکویی و همکاران (۲۰۰۱)، افزایش در هزینه های تجارت نیز یکی از عوامل کاهش در صادرات است. با بررسی مطالعات تین

برگن (۱۹۶۲)، اندرسون (۱۹۷۹)، برگ استراند (۱۹۸۵)، فرانکل (۱۹۹۳) و دیدرروف (۱۹۹۵) می‌توان بیان نمود که نرخ ارز واقعی، جمعیت و درآمد کشورهای واردکننده، نرخ تعرفه و فاصله بین کشورها از مهمترین عوامل تعیین کننده صادرات غیر نفتی به شمار می‌آیند. کلیرجان (۲۰۰۷ و ۲۰۱۰) نیز عوامل فوق رو بر روی صادرات غیر نفتی موثر دانسته است. همچنین خان و کلیرجان (۲۰۱۱) نیز علاوه بر متغیرهای فوق، هزینه‌های تجارت را نیز در صادرات غیرنفتی دخیل می‌دانند. در این مطالعه نقش عوامل گوناگون بر روی صادرات محصولات کشاورزی مورد بررسی قرار می‌گیرد و با توجه به محدودیت داده‌ها سعی شده است از بیشترین متغیرهای مهم در تخمین مدل استفاده شود که در ادامه به تفصیل بیان می‌گردد (۱). سهم این مقاله بررسی تاثیر صادرات کشاورزی بر رشد اقتصادی در کشورهای اروپای جنوبی است؛ زیرا هرگز قبلاً مورد درمان قرار نگرفته است. برای انجام این هدف، داده‌های سالانه از بانک جهانی برای دوره ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۶ جمع آوری شد و با استفاده از تحلیل همبستگی و مدل جاذبه استاتیک مورد آزمایش قرار گرفت. تجزیه و تحلیل تجربی نشان می‌دهد که صادرات کشاورزی با تولید ناخالص داخلی رابطه مثبت و تاثیر مثبتی بر رشد اقتصادی دارد. این نتایج به نظر می‌رسد که صادرات کشاورزی منشا رشد اقتصادی در کشورهای اروپای جنوبی است. به همین دلیل، بسیار مهم است که سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی را اصلاح کنید و سیاست‌های باز بودن تجارت تجارت کشاورزی را ایجاد کنید (۶).

۳. روش‌شناسی پژوهش

در این تحقیق اطلاعات جمع آوری شده مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی در قالب پرسشنامه در اختیار ساکنین این شهرستان قرار می‌گیرد.

۳-۱ - **جامعه آماری:** جامعه آماری در پژوهش حاضر کلیه کشاورزان ساکن در شهرستان طارم می‌باشند که شغل اصلی آنها کشاورزی است که تعداد خانوار آنها مشتمل بر ۸۶۱۳ خانوار می‌باشد. جمعیت کل شهر مطابق با آمار سال ۱۳۹۰، ۴۶۶۴۱ نفر و ۱۴۴۳۸ خانوار می‌باشد.

۳-۲ - **حجم و روش نمونه‌گیری:** نمونه‌گیری از مهمترین مباحث آماری است که از طرفی با توجه به وسعت جمعیت یا موضوعات مورد مطالعه محقق ناچار است به نمونه‌گیری بپردازد و جزء امور استثنایی (نظیر سرشماری) از آن گزیری نیست. از طرف دیگر اعتماد یافته‌های یک تحقیق با صحت نمونه‌گیری آن سنجیده می‌شود، تا آنجا که مطابق نظر والیس و روبرتز دو مفهوم اساسی در آمار (نمونه) و (جامعه آماری) می‌باشد. (۱۶)

برای بر آورد حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است.

$$n = \frac{\frac{z^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{z^2 pq}{d^2} - 1 \right)}$$

۱,۳,۳. فرمول کوکران

در این فرمول :

n = حجم نمونه.

N = حجم جمعیت آماری.

Z = در صد خطای معیار ضریب اطمینان قابل قبول.

p = نسبتی از جمعیت فاقد صفت معین.

D = درجه اطمینان یا دقت احتمالی مطلوب.

p و q ، ۰,۵ در نظر گرفته شده است.

مقدار Z ۱,۹۶ است. و مقدار d نیز ۰,۰۵ می‌باشد.

در مجموع برای انجام تحقیق ۷۷۱۴ نفر به عنوان جامعه نمونه از سرپرست های خانوار شاغل در کشاورزی به تعداد ۳۶۰ نفر انتخاب شدند. پرسشنامه مورد استفاده از پرسش های با طیف لیکرت ۵ مقیاسی (۱-خیلی کم، ۲-کم، ۳-متوسط، ۴-زیاد، ۵-خیلی زیاد) تشکیل شده است. روش نمونه گیری در این پژوهش از نوع تصادفی می باشد. بر اساس تخصیص مناسب، تعدادی پرسشنامه به صورت تصادفی در بین خانوارها توزیع گردید.

۴- یافته های پژوهش

پردازش داده ها در پژوهش ها معمولا در دو سطح انجام می گیرد. این دو سطح استفاده عبارت اند از: ۱- توصیف داده ها (آمار توصیفی) ۲- تجزیه و تحلیل داده ها (آمار استنباطی). در مرحله توصیف داده های جامعه مورد مطالعه با توجه به متغیرهای مورد نظر، توصیف شده و تصویری از وضعیت موجود ارائه می گردد. در مرحله استنباطی نیز رابطه بین متغیرها با استفاده از آماره های استنباطی پرداخته می شود.

۴-۱- ویژگی های توصیفی: بر این اساس ابتدا به توصیف آماری (بر اساس ویژگی های جنسیتی، سنی، درآمد خانوار، وضعیت تأهل، سطح سواد، در صد و تعداد پاسخگویان به هر کدام از گویه های طیف پرسشنامه از قبیل وضعیت صادرات، سیاستهای دولت، رشد اقتصادی، افزایش درآمد، بهبود تولیدات کشاورزی و بسته بندی و اشتغالزایی پرداخته شده است.

۴-۱-۱ ویژگی های جنسی پاسخگویان: باتوجه به نتایج حاصل شده از بررسیهای توصیفی مشخص شده است که ۲۹۳ نفر (۸۱٫۳۴ درصد) از پاسخگویان مرد و ۶۷ نفر (۱۸٫۶۶ درصد) نیز زن می باشند.

۴-۱-۲ ویژگی های سنی پاسخگویان: بررسی سنی جامعه نمونه نیز حاکی از آن است که از نظر سنی بیشترین تعداد پاسخ دهندگان به ترتیب در گروه سنی ۴۵ تا ۶۰ سال با تعداد ۱۱۲ نفر (۳۱٫۱۲ درصد) و گروههای سنی ۱۵ تا ۳۰ سال ۱۰۴ نفر (۲۸٫۸۸ درصد) و گروههای سنی ۳۰ تا ۴۵ سال با تعداد ۹۴ نفر (۲۶٫۱۱ درصد) و در نهایتا گروه سنی ۴۵ تا ۶۰ سال با تعداد ۵۰ نفر و (۱۳٫۸۹ درصد) می باشند.

۴-۱-۳ وضعیت سطح سواد: بیشتر افراد مورد پژوهش که ۱۳۵ نفر (۳۷٫۵ درصد)، بیسواد، تعداد ۷۴ نفر (۲۰٫۵۵ درصد) ابتدایی، ۵۴ نفر (۱۵ درصد) دارای مدرک سیکل، ۵۴ نفر (۱۵ درصد) دارای تحصیلات دانشگاهی و ۴۴ نفر (۱۲٫۲۲ درصد) نیز دیپلم می باشند.

۴-۱-۴ وضعیت تأهل پاسخگویان: براساس مقادیر به دست آمده براساس پرسشنامه، مشخص شده است که اکثریت افراد پاسخگو به تعداد ۲۷۷ نفر (۶۵٫۸۴ درصد) متأهل بوده و ۱۳۳ نفر (۳۴٫۱۶ درصد) نیز مجرد می باشند.

۴-۱-۵ درآمد خانوار: با توجه به یافته های توصیفی مربوط به درآمد پاسخگویان مشخص شده است که بیشتر خانوارها ۱۳۲ خانوار (۳۶٫۶۶ درصد) دارای درآمد بین زیر ۱۰ میلیون تومان می باشند و ۹۷ خانوار ۲۶٫۹۴ درصد دارای درآمد ۳۰ - ۲۰ میلیون تومان می باشند ۶۸ خانوار، ۱۸٫۸۸ درصد نیز درآمد بین ۲۰ - ۱۰ میلیون تومان می باشد و همچنین کمترین خانوارها نیز به تعداد ۶۳ خانوار (۱۷٫۵۲ درصد) دارای درآمدی بالای ۳۰ میلیون تومان می باشند.

۴-۲ ویژگیهای توصیفی مؤلفه های پرسشنامه

۴-۲-۱ وضعیت صادرات محصولات کشاورزی: در رابطه با وضعیت صادرات طبق بررسی های انجام یافته مشخص شده است که میانگین همه مؤلفه ها از میانگین نظری یعنی ۳ کمتر است یعنی میزان رضایت مردم و همچنین

مطلوبیت این شاخص در سطح پایینی قرار دارد، همچنین کمترین میانگین و کمترین مطلوبیت مربوطه به مؤلفه ی وجود ثبات در زمینه صدور محصولات کشاورزی با مقدار میانگین ۱,۹۸۸۹ می باشد. جدول (۱)

جدول شماره ۱- ویژگیهای توصیفی وضعیت صادرات محصولات کشاورزی

انحراف معیار	میانگین	درصد فراوانی					شاخص ها
		خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	
۰,۸۸۳۰۲	۱,۹۸۸۹	۰	۸	۳۵,۴	۲۴,۵	۳۸,۲	وجود ثبات در زمینه صدور محصولات کشاورزی
۰,۸۵۵۰۸	۲,۲۵۵۶	۱,۸	۴,۴	۲۸,۸	۴۶,۷	۱۷,۳	میزان مطلوبیت مقررات و قوانین حاکم بر صادرات
۰.۰۸۸۵۶۶	۲.۳۴۷۲	۲.۵	۱.۹	۴۱.۲	۳۵.۲	۱۸.۱	صادرات محصولات کشاورزی در طارم تا چه میزان از مطلوبیت برخوردار است
۰.۹۲۳۹۷	۲.۲۵۵۶	۱.۶	۴.۱	۳۵.۷	۳۳.۸	۲۳.۶	وجود زیر ساختها و پایانه های صادراتی جهت صدور محصولات
۰.۸۷۰۰۸	۲.۳۹۱۷	۲.۵	۳.۳	۳۹.۶	۳۸.۷	۱۴.۸	رضایت از میزان صادرات کشاورزی باتوجه به کل تولیدات در شهرستان

۲-۲-۴- سیاستهای دولتی

در رابطه با سیاستها و اقدامات دولتی در زمینه صادرات محصولات کشاورزی طبق بررسی های بعمل آمده مشخص شده است که میانگین همه مؤلفه ها از میانگین نظری یعنی ۳ کمتر شده است یعنی میزان رضایت مردم از اقدامات و سیاستهای دولتی در این زمینه در سطح پایینی قرار دارد، همچنین کمترین میانگین و کمترین مطلوبیت مربوط به مؤلفه های ی میزان رضایت از نقش و فعالیت دولت در زمینه صادرات محصولات با مقدار ۱,۸۹۱۷ و اقدامات دولت در زمینه تبلیغ و معرفی شهرستان بعنوان یک قطب تولید محصولات کشاورزی در ایران جهت جذب سرمایه گذاران داخلی و خارجی جهت صادرات با میانگین ۱,۸۹۱۸ می باشد. جدول (۲).

جدول ۴-۳-۲- ویژگیهای توصیفی سیاستهای دولتی

جدول ۲- ویژگیهای توصیفی سیاستهای دولتی

انحراف معیار	میانگین	درصد فراوانی					شاخصها
		خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	
۰,۸۴۲۴۵	۲,۰۹۴۴	۲,۵	۰,۸	۲۲,۸	۵۰,۳	۲۲,۵	میزان دخالت دولت در زمینه توسعه و گسترش صادرات در بخش کشاورزی

انحراف معیار	میانگین	درصد فراوانی					شاخصها
		خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	
۱,۹۸۹۰۴	۲,۱۹۱۷	۵,۸	۳,۳	۲۵,۳	۳۴,۳	۳۰,۲	اقدامات دولت در زمینه ایجاد و بهبود زیرساختها از قبیل حمل و نقل
۰,۷۸۴۲۰	۱,۸۹۱۷	۳,۳	۳,۸	۱۸,۷	۴۵,۹	۲۷,۲	میزان رضایت از نقش و فعالیت دولت در زمینه صادرات محصولات کشاورزی شهرستان طارم
۰,۹۲۶۲۳	۲,۰۰۵۶	۲,۵	۳,۳	۲۸,۸	۳۲,۱	۳۲,۱	نقش دولت در جهت تشویق و جذب سرمایه گذار در زمینه صادرات کشاورزی
۰.78420	1.891۸	۰,۸	۰,۵	۱۹	۴۵,۳	۳۳,۲	اقدامات دولت در زمینه تبلیغ و معرفی شهرستان بعنوان یک قطب تولید محصولات کشاورزی در ایران جهت جذب سرمایه گذاران داخلی و خارجی جهت صادرات
۰.9262۳	2.0056	۱,۶	۳,۸	۲۱,۲	۳۹	۳۳,۲	میزان حمایت دولت از صادر کنندگان محصولات کشاورزی (از قبیل جبران کمبود نقدینگی، حمایت جهت شرکت در نمایشگاههای غذایی خارجی)

۳-۲-۴- **رشد اقتصادی:** طبق نتایج بدست آمده از بررسیهای توصیفی درمورد شاخصهای رشد اقتصادی مشخص شده است که بیشترین میانگین در بین مؤلفه های شاخص ذکر شده متعلق مؤلفه ی احساس رضایت از فضای کسب و کار با میانگین ۳,۰۶۶۷ بوده است، و کمترین میانگین بدست آمده نیز متعلق به مؤلفه ی وجود پس انداز با مقدار ۲,۱۱۹۴ است که رضایت کمتر ساکنین کشاورز را در این مورد در پی داشته است (جدول شماره ۳).

جدول شماره ۳- ویژگیهای توصیفی مؤلفه های رشد اقتصادی

انحراف معیار	میانگین	درصد فراوانی					شاخصها
		خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	
۱,۰۲۵۱۲	۲,۱۸۰۶	۰	۹,۳	۳۴,۳	۲۰,۱	۳۵,۲	رضایت از میزان درآمد
۰,۹۶۴۳۶	۲,۱۱۹۴	۰	۶,۹	۳۹,۹	۳۶,۴	۳۳,۸	رضایت از وجود پس انداز
۱,۱۲۱۸۵	۲,۵۲۲۲	۱,۶	۲۰,۹	۲۸,۸	۲۳,۶	۲۳,۶	رضایت از وضعیت شغلی
۱,۲۱۱۰۱	۲,۸۵۵۶	۹,۰۶	۲۵,۵	۳۳	۱۳,۵	۲۰,۱	وجود انگیزه جهت بهبود کار
۱,۱۸۲۶۸	۳,۰۶۶۷	۱۴,۸	۱۹,۲	۳۱,۳	۲۴,۷	۸,۸	احساس رضایت از فضای کسب و کار

۴-۲-۴- افزایش تولیدات کشاورزی : طبق نتایج بدست آمده از بررسیهای توصیفی درمورد مؤلفه های شاخص افزایش تولیدات کشاورزی مشخص شده است که همه ی مؤلفه های شاخص ذکر شده با میانگین بالای ۳ می باشد، و میتوان گفت که شاخص فوق طبق نتایج حاصله از نظرات پاسخگویان در وضعیت مطلوبی قرار دارد (جدول شماره ۴).

جدول شماره ۴- ویژگیهای توصیفی افزایش تولیدات کشاورزی

شاخصها	درصد فراوانی					
	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
انحراف معیار						
تاثیر صادرات در افزایش تولیدات کشاورزی	۱۱	۱۲,۱	۱۷,۹	۲۹,۹	۲۸	۳,۵۲۵۰
نقش صادرات در تنوع تولیدات کشاورزی	۷,۴	۱۴	۲۰,۳	۳۶,۵	۲۰,۶	۳,۴۹۴۴
تاثیر صادرات در افزایش سطح زیر کشت محصولات کشاورزی	۱۴	۱۵,۴	۱۸,۷	۳۶,۳	۱۴,۶	۳,۲۲۲۲
نقش صادرات در تولید مازاد محصولات کشاورزی	۹,۱	۱۴,۶	۱۵,۱	۴۷,۸	۱۲,۴	۳,۴۰۲۸
تاثیر صادرات در افزایش تولیدات بصورت مکانیزه وصنعتی	۱۱,۳	۱۹,۸	۱۹,۸	۳۳,۲	۱۴,۸	۳,۲۰۸۳
۱,۳۱۶۰۴						

۴-۲-۵- بهبود کیفیت تولیدات و بسته بندی: طبق نتایج بدست آمده درمورد مؤلفه های شاخص بهبود کیفیت تولیدات و بسته بندی مشخص شده است که همه زیر شاخصها به جز نقش صادرات در زمینه تطابق کیفیت محصولات با استاندارد های جهانی با مقدار میانگین ۲,۹۶۱۱ که کمتر از ۳ و نامطلوب می باشد باقی موارد در سطح مطلوب و رضایت بخش گزارش شده است (جدول شماره ۵)

جدول شماره ۵- ویژگیهای توصیفی مؤلفه های بهبود کیفیت تولیدات و بسته بندی

شاخصها	درصد فراوانی					
	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
انحراف معیار						
صادرات محصولات کشاورزی تا چه میزان موجب بهبود کیفیت محصولات شده است	۵,۲	۱۹,۸	19.8	۳۱,۹	۲۲,۳	۳,۴۶۶۷
نقش صادرات محصولات کشاورزی در زمینه بهبود بسته بندی محصولات کشاورزی	۱۱,۳	۱۴,۳	26.6	۳۸,۲	۸,۵	۳,۱۸۶۱

میزان تاثیر صادرات بر کاهش ضایعات محصولات کشاورزی	۱۲,۶	۱۸,۱	22	۳۷,۱	۹,۱	۳,۱۱۹۴	۱,۹۴۰۷
نقش صادرات در زمینه تطابق کیفیت محصولات با استاندارد های جهانی	۱۷,۳	۱۸,۴	22.5	۳۲,۱	۸,۵	۲,۹۶۱۱	۱,۲۴۸۳۵
تاثیر صادرات در جهت کاهش استفاده از سموم و افزایش سلامت محصول	۱۲,۶	۱۸,۱	32.4	۲۶,۴	۹,۳	۳,۰۱۶۷	۱,۱۵۸۵۹

۶-۲-۴- اشتغال زایی: بر اساس گزارشات بدست آمده از طریق پاسخگویان درمورد مؤلفه های شاخص اشتغالزایی مشخص شده است که همه زیر شاخصها در سطح مطلوب و رضایت بخش گزارش شده است و مانگین تمامی مؤلفه ها بالای ۳ می باشد (جدول شماره ۶).

جدول شماره ۶- ویژگیهای توصیفی اشتغالزایی.

شاخصها	درصد فراوانی					میانگین	انحراف معیار
	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد		
صادرات محصولات کشاورزی تا چه حدی موجب رونق اشتغال شده است	۱۵,۴	۱۲,۴	۱۴,۳	۲۷,۲۲	۲۹,۴	3.4345	1.42622
اشتغال موجود حاصل از صادرات تا چه میزان از مطلوبیت برخوردار است	۱۵,۵	۱۷,۶	۲۴,۵	۲۸	۱۳,۵	3.0667	1.17587
نقش صادرات کشاورزی در کارافرینی به چه میزان است	۱۲,۹	۲۰,۱	۲۵,۳	۳۲,۴	۸,۲	3.0306	1.17857
تا ثیرات صادرات کشاورزی در ایجاد شغل های خدماتی مربوطه (از قبیل غذاخوریها مسافرخانه هاو غیره)	۹,۶	۲۰,۹	۱۴	۳۰,۸	۲۳,۶	3.3833	1.31321
نقش صادرات کشاورزی در ایجاد کارگاههای تولیدی، بسته بندی و اشتغال حاصل از ماشین آلات کشاورزی	۱۷,۹	۱۵,۹	۱۴,۸	۴۵,۶	۴,۷	3.0333	1.239555

۳-۴- ویژگی های تحلیلی: در این بخش آمار استنباطی تحقیق مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد. منظور از آمار استنباطی نشان دادن این نکته می باشد که آیا الگوهای توصیف شده در نمونه، کاربردی در مورد جمعیتی که نمونه انتخاب شده، دارد یا نه. به کمک آمار استنباطی می توان میزان نزدیکی آرای نمونه را به آرای جمعیت بر آورد کرد. آمار استنباطی ما را قادر به استنباط ویژگی های جمعیت از روی ویژگی های نمونه می کند (جمشیدی). در این بخش به آزمون فرضیه های تحقیق و بررسی آن ها توجه شده است.

۳-۴-۱- فرضیه اول: بین صادرات محصولات کشاورزی و رشد اقتصادی در شهرستان طارم رابطه معناداری وجود دارد. جدول شماره (۷).

جدول شماره (۷) One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		صادرات	رشد اقتصادی
N		360	360
	Mean	2.2478	2.5489
Normal Parameters ^a	Std.	.52561	.88393
	Deviation		
Most Extreme Differences	Absolute	.167	.130
	Positive	.106	.106
	Negative	-.167	-.130
Kolmogorov-Smirnov Z		3.163	2.475
Asymp. Sig. (2-tailed)		.000	.000

Test distribution is Normal.

طبق جدول فوق نرمال توزیع داده ها نرمال نبوده و از نوع ناپارا متریک می باشد که مقدار (ASYMP.Sig. -2 tailed) نیز کمتر از ۰,۰۵ می باشد و بر این اساس از آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شده است (جدول شماره ۷).

جدول شماره (۸) Correlations

		صادرات	رشد اقتصادی
صادرات	Pearson Correlation	1	.492**
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	360	360
رشد اقتصادی	Pearson Correlation	.492**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	360	360

طبق جدول به دست آمده از آزمون همبستگی اسپیرمن از رابطه بین صادرات و رشد اقتصادی منطقه طارم این تحلیل حاصل می شود که شدت رابطه بین دو بعد ذکر شده ۰,۴۹۲ بوده و مقدار Sig کمتر از ۰,۰۵ می باشد و در نتیجه رابطه معنادار می باشد (جدول شماره ۸).

۳-۴-۲ فرضیه دوم: به نظر می رسد صادرات در بخش کشاورزی در وضعیت مطلوبی قرار دارد جدول شماره (۹).

جدول شماره (۸) One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
وضعیت صادرات	360	2.2478	.52561	.02770

جدول شماره (۱۰) One-Sample Test

	Test Value = 3					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
وضعیت صادرات	-27.154	359	.000	-.75222	-.8067	-.6977

برای بررسی مطلوبیت وضعیت موجود صادرات در منطقه مورد مطالعه از آزمون t تک نمونه ای استفاده شده است به طوری که براساس طیف لیکرت که بین ۱ تا ۵ درنوسان می باشد. با فرض مطلوبیت عددی مورد آزمون ۳ نتایج تحلیل نشان می دهد که طبق جداول شماره (۱) میانگین نمونه ۲,۲۴۷۸ است که از میانگین نظری یعنی ۳ کمتر است و در جدول شماره (۳-۴-۳) باتوجه به مقدار Sig که کمتر از صفر شده است نتیجه می شود که میانگین نمونه به طور معناداری کمتر از ۳ است یعنی میزان رضایت در سطح پایینی است و وضعیت مطلوب نیست. جدول شماره (۱۰).

۳-۴-۳ فرضیه سوم: بین صادرات محصولات کشاورزی و اشتغال زایی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۱۱) One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

	صادرات	اشتغالزایی
N	360	359
Normal Parameters ^a		
Mean	2.2478	3.1900
Std. Deviation	.52561	1.10079
Absolute	.167	.122
Most Extreme Positive	.106	.089
Differences Negative	-.167	-.122
Kolmogorov-Smirnov Z	3.163	2.303
Asymp. Sig. (2-tailed)	.000	.000

طبق جدول فوق نرمال توزیع داده ها نرمال نبوده و از نوع ناپارا متریک می باشد که مقدار (ASYMP.Sig. ۰/۰۵ tailed) نیز کمتر از ۰/۰۵ می باشد و بر این اساس از آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شده است جدول شماره (۱۱)

جدول شماره (۱۱) Correlations

		وضعیت صادرات	اشتغالزایی
Spearman's rho	Correlation Coefficient	1.000	.333**
	Sig. (2-tailed)	.	.000
	N	360	359
	Correlation Coefficient	.333**	1.000
اشتغالزایی	Sig. (2-tailed)	.000	.
	N	359	359

براساس نتایج به دست آمده از آزمون همبستگی اسپیرمن از رابطه بین صادرات و اشتغالزایی در شهرستان طارم با توجه به تحلیل برداشت انجام شده، این نتیجه حاصل می شود که شدت رابطه بین دو متغیر ذکر شده ۰/۳۳۳ بوده و مقدار Sig کمتر از ۰/۰۵ می باشد که بیانگر وجود رابطه ی معنادار می باشد جدول شماره (۱۱).

۳-۴- فرضیه چهارم: صادرات محصولات کشاورزی در طارم موجب بهبود بسته بندی و کیفیت محصولات شده است جدول شماره (۱۲)

جدول شماره (۱۲) One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		صادرات	رشد اقتصادی
Normal Parameters ^a	N	360	360
	Mean	2.2478	3.1500
	Std. Deviation	.52561	.93983
Most Extreme Differences	Absolute	.167	.198
	Positive	.106	.102
	Negative	-.167	-.198
Kolmogorov-Smirnov Z		3.163	3.754
Asymp. Sig. (2-tailed)		.000	.000

بر اساس جدول فوق توزیع داده ها نرمال نبوده و از نوع ناپارا متریک می باشد که مقدار (ASYMP.Sig. ۰/۰۵ tailed) نیز کمتر از ۰/۰۵ می باشد و بر این اساس از آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شده است جدول شماره (۱۲).

جدول شماره (۱۳) Correlations

		صادرات	بهبود کیفیت تولید وبسته بندی
Spearman's rho	Correlation Coefficient	1.000	.288**
	Sig. (2-tailed)	.	.000
	N	360	360
	Correlation Coefficient	.288**	1.000
	Sig. (2-tailed)	.000	.
	N	360	360

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

طبق بررسی ها و جدول به دست آمده از آزمون همبستگی اسپیرمن از رابطه بین صادرات و بهبود کیفیت تولیدات کشاورزی و بسته بندی در منطقه طارم این تحلیل حاصل شده است که شدت رابطه بین دو بعد ذکر شده ۰,۲۸۸ بوده و مقدار Sig کمتر از ۰,۰۵ می باشد که نشان دهنده ی رابطه ی معنادار بین دو متغیر است جدول شماره (۱۳).

۳-۴-۵ فرضیه پنجم: به نظر می رسد صادرات محصولات کشاورزی در این منطقه موجب افزایش تولیدات می شود. جدول شماره (۱۴)

جدول شماره (۱۴) One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		صادرات	افزایش تولید
N		360	360
Normal Parameters ^a	Mean	2.2478	3.3706
	Std. Deviation	.52561	1.04501
	Absolute	.167	.172
Most Extreme Differences	Positive	.106	.100
	Negative	-.167	-.172
	Kolmogorov-Smirnov Z	3.163	3.270
Asymp. Sig. (2-tailed)		.000	.000

طبق جدول فوق نرمال توزیع داده ها نرمال نبوده و از نوع ناپارا متریک می باشد که مقدار (ASYMP.Sig. = ۰,۰۰۰) نیز کمتر از ۰,۰۵ می باشد و بر این اساس از آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شده است جدول شماره (۱۴).

Correlations جدول شماره (۱۵)

		صادرات	افزایش تولید
Spearman's rho	Correlation Coefficient	1.000	.282**
	Sig. (2-tailed)	.	.000
	N	360	360
	Correlation Coefficient	.282**	1.000
	Sig. (2-tailed)	.000	.
	N	360	360

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

با توجه به جدول حاصل از آزمون همبستگی اسپیرمن از رابطه بین صادرات افزایش تولیدات کشاورزی در شهرستان طارم این تحلیل حاصل می شود که شدت رابطه بین دو متغیر ذکر شده ۰٫۲۸۲ بوده و مقدار Sig کمتر از ۰٫۰۵ می باشد و در نتیجه رابطه معناداری بین صادرات محصولات کشاورزی و افزایش تولیدات کشاورزی حاکم است جدول شماره (۱۵).

۳-۴-۵ فرضیه ششم: به نظر می رسد میزان دخالت و سیاستهای دولت در زمینه صادرات محصولات کشاورزی طارم در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

One-Sample Statistics جدول شماره (۱۶)

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
سیاستهای دولتی	360	2.0639	.58647	.03091

جدول شماره (۱۷)

	Test Value = 3					
	t	Df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
سیاستهای دولتی	-30.286	359	.000	-.93611	-.9969	-.8753

جهت بررسی سیاستها و اقدامات دولتی در زمینه صادرات محصولات کشاورزی در طارم نیز از آزمون t تک نمونه ای استفاده شده است به طوری که براساس طیف لیکرت که بین ۱ تا ۵ درنوسان می باشد. با فرض مطلوبیت عددی موردآزمون ۳ نتایج تحلیل نشان می دهد که طبق جداول شماره () میانگین نمونه ۲٫۰۶۳۹ شده است که از میانگین نظری یعنی ۳ کمتر

است و در جدول شماره (۱۶) با توجه به مقدار Sig که کمتر از صفر شده است نتیجه می شود که میانگین نمونه به طور معناداری کمتر از ۳ است یعنی میزان رضایت از اقدامات دولتی در زمینه صادرات در سطح پایینی است و وضعیت مطلوب نیست جدول شماره (۱۷).

۳-۴-۶ فرضیه هفتم: به نظر می رسد صادرات محصولات کشاورزی در شهرستان طارم موجب اشتغالی مطلوبی شده است

(جدول شماره ۱۸) One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
اشتغالی	359	3.1900	1.10079	.05810

(جدول شماره ۱۹) One-Sample Test

	Test Value = 3					
	t	Df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
اشتغالی	3.270	358	.001	.18997	.0757	.3042

برای آزمون فرضیه هفتم نیز از آزمون t تک نمونه ای استفاده شده است که طبق جداول به دست آمده که در آن میانگین نمونه جدول () ۳،۱۹۰۰ است که از میانگین نظری یعنی ۳ بیشتر می باشد و در جدول شماره (۱۸) با توجه به مقدار sig (۰،۰۰۱) که کمتر از ۰،۰۵ شده است می توان نتیجه گرفت که میانگین نمونه به طور معناداری بیشتر از ۳ است یعنی میزان مطلوبیت بهتر و وضعیت اشتغالی در این عرصه مطلوب است. جدول شماره (۱۹).

۵-آزمون فرضیات

۵-۱- خلاصه نتایج آماری و یافته های توصیفی: در این تحقیق، جامعه آماری شامل کلیه خانوارهای کشاورز ساکن در شهرستان می باشد، از این جامعه آماری ۳۶۰ نفر (خانوار) به عنوان حجم نمونه به صورت نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند.

توجه به آزمون فرضیه عوامل فردی در تحقیق حاضر، این نتایج به دست آمده است:

۵-۱-۱- جنسیت: ۲۹۳ نفر (۸۱،۳۴ درصد) از پاسخگویان مرد و ۶۷ نفر (۱۸،۶۶ درصد) نیز زن می باشند

۵-۱-۲- سن: بیشترین تعداد پاسخ دهندگان در گروه سنی ۴۵ تا ۶۰ سال با تعداد ۱۱۲ نفر کمترین تعداد نیز گروه سنی ۴۵ تا ۶۰ سال با تعداد ۵۰ نفر می باشند.

۵-۱-۳- تأهل: به تعداد ۲۷۷ نفر از پاسخگویان متأهل و ۱۳۳ نفر نیز مجرد می باشند

۵-۱-۴- تحصیلات: ۱۳۵ نفر از پاسخگویان بیسواد، تعداد ۷۴ نفر ابتدایی، ۵۴ نفر دارای مدرک سیکل، ۵۴ نفر دارای تحصیلات دانشگاهی و ۴۴ نفر نیز دیپلم می باشند

۵-۱-۵- درآمد: ۱۳۲ خانوار دارای درآمد زیر ۱۰ میلیون تومان، ۹۷ خانوار دارای درآمد ۳۰-۲۰ میلیون تومان، ۶۸ خانوار، نیز درآمد بین ۲۰-۱۰ میلیون تومان و ۶۳ خانوار دارای درآمدی بالای ۳۰ میلیون تومان می باشند.

۵-۲- خلاصه ویژگیهای توصیفی متغیرها:

۵-۲-۱- وضعیت صادرات محصولات کشاورزی: میانگین همه مؤلفه ها از میانگین نظری یعنی ۳ کمتر است یعنی میزان رضایت مردم و همچنین مطلوبیت این شاخص در سطح پایینی قرار دارد.

۵-۲-۲- سیاستهای دولتی: میانگین همه مؤلفه های این متغیر نیز از میانگین نظری یعنی ۳ کمتر شده است یعنی میزان رضایت مردم از اقدامات و سیاستهای دولتی در این زمینه و همچنین مطلوبیت آن در سطح پایینی قرار دارد.

۵-۲-۳- رشد اقتصادی: در بین مؤلفه های شاخص ذکر شده مؤلفه ی احساس رضایت از فضای کسب و کار با میانگین ۳,۰۶۶۷ بوده است، که مورد رضایت پاسخگویان بوده و باقی مؤلفه های در سطح عدم رضایت قرار دارند.

۵-۲-۴- افزایش تولیدات کشاورزی: همه ی مؤلفه های شاخص ذکر شده با میانگین بالای ۳ می باشد، که مورد رضایت و تأیید پاسخگویان می باشد.

۵-۲-۵- بهبود کیفیت تولیدات و بسته بندی: همه زیر شاخصها به جز نقش صادرات در زمینه تطابق کیفیت محصولات با استاندارد های جهانی با مقدار میانگین ۲,۹۶۱۱ در سطح مطلوب و رضایت بخش گزارش شده است.

۵-۲-۶- اشتغالزایی: میانگین تمامی مؤلفه ها بالای ۳ می باشد و رضایت بخش گزارش شده است

۵-۴- خلاصه یافته های تحلیل (تایید یا رد فرضیه ها):

۵-۴-۱- فرضیه اول: بین صادرات محصولات کشاورزی و رشد اقتصادی در شهرستان طارم رابطه ی معناداری وجود دارد. طبق نتایج به دست آمده از پرسشنامه از طریق آزمون همبستگی اسپیرمن از رابطه بین صادرات و رشد اقتصادی، شدت رابطه بین دو بعد ذکر شده ۰,۴۹۲ بوده و مقدار Sig کمتر از ۰,۰۵ می باشد و در نتیجه رابطه معنادار می باشد. در نتیجه فرضیه فوق مورد تایید قرار می گیرد.

۵-۴-۲- فرضیه دوم: به نظر می رسد صادرات در بخش کشاورزی در وضعیت مطلوبی قرار دارد. باتوجه به نتایج حاصله از آزمون t تک نمونه ای مشخص شده است که میانگین نمونه به طور معناداری کمتر از ۳ است یعنی میزان رضایت در سطح پایینی است و وضعیت مطلوب نیست. در نتیجه فرضیه حاضر رد و مورد تایید قرار نمی گیرد.

۵-۴-۳- فرضیه سوم: بین صادرات محصولات کشاورزی و اشتغال زایی رابطه معناداری وجود دارد. با بررسی رابطه بین دو متغیر مشخص شده است که شدت رابطه بین دو متغیر ذکر شده ۰,۳۳۳ بوده و مقدار Sig کمتر از ۰,۰۵ می باشد که بیانگر وجود رابطه ی معنادار می باشد. در نتیجه فرضیه سوم مورد تایید قرار میگیرد.

۵-۴-۴- فرضیه چهارم: صادرات محصولات کشاورزی در طام موجب بهبود بسته بندی و کیفیت محصولات شده است. از آزمون فرضیه چهارم این تحلیل حاصل شده است که شدت رابطه بین دو بعد ذکر شده ۰,۲۸۸ بوده و مقدار Sig کمتر از ۰,۰۵ می باشد که نشان دهنده ی رابطه ی معنادار بین دو متغیر است.

در نتیجه فرضیه فوق نیز مورد تایید قرار می گیرد.

۵-۴-۵- فرضیه پنجم: صادرات محصولات کشاورزی در این منطقه موجب افزایش تولیدات می شود.

شدت رابطه بین دو متغیر ذکر شده ۰,۲۸۲ بوده و مقدار Sig کمتر از ۰,۰۵ می باشد و در نتیجه رابطه معناداری بین صادرات محصولات کشاورزی و افزایش تولیدات کشاورزی حاکم است. فرضیه پنجم نیز مورد تایید قرار گرفته است.

۶-۴-۵- فرضیه ششم: میزان دخالت و سیاستهای دولت در زمینه صادرات محصولات کشاورزی طارم در وضعیت مطلوبی قرار دارد. میانگین نمونه ۲,۰۶۳۹ گزارش شده است که از میانگین نظری یعنی ۳ کمتر است و مقدار Sig که کمتر از صفر شده است میانگین نمونه به طور معناداری کمتر از ۳ است یعنی میزان رضایت از اقدامات دولتی در زمینه صادرات در سطح پایینی است و وضعیت مطلوب نیست. در نتیجه فرضیه حاضر رد و مورد تایید قرار نمی گیرد.

۷-۴-۵- فرضیه هفتم: به نظر می رسد صادرات محصولات کشاورزی در شهرستان طارم موجب اشتغالزایی مطلوبی شده است. طبق نتایج به دست آمده میانگین نمونه ۳,۱۹۰۰ است که از میانگین نظری یعنی ۳ بیشتر می باشد و مقدار sig (۰,۰۰۱) که کمتر از ۰,۰۵ شده است می توان نتیجه گرفت که میانگین نمونه به طور معناداری بیشتر از ۳ است یعنی میزان مطلوبیت بهتر و وضعیت اشتغالزایی در این عرصه مطلوب است.

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

در نوشتن اعداد اعشاری، حتما و فقط از علامت ممیز (/) استفاده کنید. از گذاشتن نقطه و ویرگول خودداری کنید. برای اعداد و متون داخل اشکال و جداول از اندازه فونت ۱۲ B Zar استفاده کنید. معیارهای انگلیسی در این جداول و اشکال با ۱۱ فونت Times New Roman نوشته شوند.

۶- بحث و نتیجه گیری

نهادهای دولتی می توانند فعالیتهای سودآور اقتصادی را فراهم کنند و انگیزه مردم برای مشارکت در فعالیتهای اقتصادی را تقویت کنند. اجرای برنامه های توسعه ای صادرات محصولات کشاورزی تأثیری معنادار در رشد اقتصادی داشته و اجرای موفقیت آمیز برنامه های توسعه ارزش صادرات محصولات کشاورزی را افزایش خواهد داد برنامه های توسعه می تواند در راستای اولویت بخشیدن به امر صادرات و ایجاد هماهنگی بین دستگاههای گوناگون مؤثر باشند ، افزایش اشتغال ، بهبود کیفیت تولیدات و بسته بندی ،افزایش تولید ،مطابقت با استانداردهای جهانی می تواند متأثر از افزایش صادرات محصولات کشاورزی و در نتیجه بهبود تراز پرداخت های ارزی کشور شود.

شواهد تحقیق نشان داد که تا کنون اقدامات قابل توجه و درخوری از سوی نهادهای دولتی بعمل نیامده است. اجرای تصمیم گیری ها و برنامه ها اندک نیز در این شهرستان خصوصا در بعد سیاستهای دولتی و اوضاع کنونی صادرات

محصولات کشاورزی در این پژوهش اثر گذاری چندانی نداشته است. رابطه معنی داری بین افزایش صادرات محصولات کشاورزی و رشد اقتصادی وجود دارد، با توجه به اینکه ظرفیتهای تولیدی کشاورزی در اقتصاد طارم بخوبی مورد استفاده قرار نگرفته است و این مهم به عنوان یک فرصت در جهت شکوفایی صادرات غیر نفتی مطرح می شود با توجه به اینکه شهرستان طارم صرفاً در بحث صادرات کشاورزی دارای مشکل بوده، چونکه از نظر سایر ابعاد و روشهای بهینه تولید و کیفیت محصولات تولید شده و همچنین میزان تولید نسبت به سطح زیر کشت در این شهرستان از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. توجه به امر صادرات که متعاقب آن مشکلات و رکود بیکاری نیز برطرف خواهد گردید در حال حاضر از مهمترین مسائلی است که می توان مطرح کرد، ضعف صادرات محصولات کشاورزی و جولان دلان محصولات در این عرصه است همانطوری که در پرسشنامه ها نیز توسط پاسخگویان گزارش شده است بیشترین ضعف و نارضایتی بیشتر در خصوص سیاستها و اقدامات دولتی در زمینه صادرات و همچنین نابسامانی وضع موجود صادرات محصولات کشاورزی می باشد بنا براین برنامه ریزی آن بالطبع نیاز به تلاش، تفکر و حمایت هرچه بیشتر دولت دارد. صادرات کالاهای کشاورزی عمدتاً مصرفی بوده و نسبت به تغییرات تولیدات داخلی کشور حساسیتی بیشتر دارد و اگر صادرات افزایش یابد تولیدات نیز افزایش پیدا میکند و ازامکانات موجود و ظرفیت های تولیدی بلا استفاده به صورت بهینه استفاده می گردد، تا درآینده شاهد شکوفایی هر چه بیشتر اقتصاد و صادرات محصولات کشاورزی در این شهرستان باشیم.

منابع و مآخذ

- ۱- سالاریان، محمد، مجاوریان، سید محمد، و حسینی، سید کبری، تعیین رابطه علی بین صادرات محصولات کشاورزی و رشد بخش کشاورزی در کشورهای منتخب، ۱۳۹۳، فصلنامه روند، سال ۲۱، شماره ۶۷، صفحات ۳۹-۷۴
- ۲- پرون، صدیقه و پرون، عبدالمجید، تاثیر بی ثباتی صادرات محصولات کشاورزی در رشد اقتصادی (مورد ایران)، ۱۳۹۳، شماره ۶۷، بررسی های بازرگانی
- ۳- خسروی، مهدی، صادقی بشر ابادی، علی، نگارچی، سمانه و جلالی سید عبدالمجید، سرریزهای تکنولوژی و اثرپذیری صادرات محصولات کشاورزی ایران (کاربرد روشهای الگوریتم ژنتیک (ga) و مدل تصحیح خطای برداری (vecm)، ۱۳۹۴، سال بیستوسوم، شماره ۹۲، ص ۵، مجله اقتصاد کشاورزی و توسعه
- ۷- biziran . WWW . ۲۴ . com
- ۴- سالاریان، محمد، مجاوریان، سید محمد، و حسینی، سید کبری، تعیین رابطه علی بین صادرات محصولات کشاورزی و رشد بخش کشاورزی در کشورهای منتخب، ۱۳۹۳، فصلنامه روند، سال ۲۱، شماره ۶۷، صفحات ۳۹-۷۴
- ۸- زهره فرمانی، کارشناس دفتر مشاوره بازاریابی صادراتی، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران، بهار ۱۳۹۴
- ۵- طوسی، ماندانا و یزدانی، سعید، یارانه صادراتی در تجارت محصولات کشاورزی ایران، ۱۳۸۴، پنجمین کنفرانس دوسالانه اقتصاد کشاورزی ایران،
- ۶- هادی غفارپور، انواع روشهای صادرات
- ۹- کاظم زاده، لیلا و ابونوری، عباسعلی، (۱۳۸۳)، برآورد توابع عرضه و تقاضای صادرات خرمای ایران با استفاده از الگوی سیستم معادلات هم زمان، اقتصاد کشاورزی توسعه، (۵۴) صص ۱۰۳-۱۲۴
- ۱۰- عادل، محمدحسین و روح الله نوروزی و محب الله مطهری، (۱۳۸۸)، نقش سرمایه گذاری مستقیم خارجی بر صادرات غیر نفتی در اقتصاد ایران، دانش و توسعه (۲۷)، صص ۱۶۱-۱۸۱

- ۱۱- پایتختی اسکویی، سید علی، شافعی، احسان و رضائی، رضا، (۱۳۹۲)، عرضه ی صادرات غیر نفتی در ایران: کاربرد رهیافت فیلتر کالمن، فصلنامه سیاست های راهبردی و کلان، سال یکم، شماره چهارم، ص: مقدمه
- ۱۲- عاقل، یوسف زاده، منصوری، (۱۳۸۷)، بررسی عوامل موثر بر ارزش صادرات محصولات کشاورزی با تأکید بر استانداردهای صادرات (پسته، بادام، زعفران، خرما و سیب)، اقتصاد و توسعه کشاورزی، دوره ۲۲، شماره یک.
- ۱۳- بریم نژاد، ۱۳۷۵، تحلیل اقتصادی عوامل موثر بر صادرات فرش ایران، فصلنامه علوم و فنون منابع طبیعی، سال پنجم، شماره اول، صص ۳۹
- ۱۴- کریمی، حسین، (۱۳۸۶)، جهانی شدن، رقابت پذیری و توسعه ی صادرات غیر نفتی: بررسی رابطه ی علت و معلولی در اقتصاد ایران، فصلنامه اقتصاد مقداری، دوره ۴، شماره ۱، ۱۱۷-۱۳۴
- ۱۵- ساعی، علی، (۱۳۸۱)، درآمدی بر روش پژوهش اجتماعی، انتشارات سمت، ص ۴۱
- ۱۶- حافظ نیا، محمدرضا، (۱۳۸۴)، مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی - نشر سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
- ۱۷- سرمد، زهره، (۱۳۸۵)، بازرگان، احمد، حجازی، الهه، روش های تحقیق در علوم رفتاری، نشر آگه.
- ۱۹- فرید بایزیدی، ابراهیم، اولادی بهنام و عباسی، نرگس، تحلیل داده های پرسش نامه ای به کمک نرم افزار (PASW) ۲۲.
- ۲۰- بدریچ مولدان و بیلهارز، ۱۳۸۱، ترجمه نشاط حدادتهرانی و دناصرمحرم نژاد، کتاب شاخص های توسعه پایدار، انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست، ص ۱۷،
- ۲۱- رضوانی، محمد رضا، ۱۳۹۰، برنامه ریزی توسعه روستایی در ایران، نشر قومس، چاپ چهارم، ۱۳۹۰، ص ۴).
- ۲۲- صوفی مجید پور، مسعود، نگاهی به شاخص های توسعه در کردستان، ص ۳،
- ۲۳- ۱۹۹۷، ۱۷fayers به نقل از رضائی نژاد، ۱۳۹۲، پایان نامه، بررسی تحلیل اثرات گردشگری به کیفیت زندگی روستائیان (مطالعه موردی: روستای اسلامیه دانشگاه زنجان، ص ۵۴).

Evaluation of the role of agricultural exports on economic growth in regions (case study: tarom town)

Yadollah Jamshidi^{* 1}

Ahmad Naghilo²

Abstract

The agricultural sections is one of the most important economic sections and it always has been a significant share of GDP and development of rural regions. The study of exports and communication and effect of this section on othe Factors of development and variables are very important. This section In addition to PProviding food security, it plays an important role in non-oil exports of country. The most important economic sectors in the country is the development of exports, which should be placed in the top priority of government programs, as export development leads to increasing of production. Therefore, it is necessary to study the export status and its role in economic growth of the regions. Due to the climatic and geographical situation of the city of Tarom and the susceptibility of this region to produce better quality agricultural products, The present research tries to asses situation of export of agricultural products are tried in this city and the role and its relationship in the ramord area of growth and prosperity is placed and investigation using the software spss (Pearson test and t test single samples) of the existing public policies and export situation as well as the تأثیر on the other variables, such as economic growth, increasing of agricultural production, improve the quality of production and packaging and used with entrepreneurs The method used in this research is descriptive-analytic. To determine the sample size, the Cochran formula has been used. In total, 360 individuals were selected as the sample population from the household supervisors whose main job is agriculture, Exploratory studies were carried out through library and field studies using a questionnaire. The results of the one-sample t-test for assessing government policies and the current status of exports showed that the status of both variables mentioned in the present study was undesirable, which caused the dissatisfaction of the hard working farmers. According to the research carried out. the test of Spearman correlation relationship between exports and the other variables of the study of the relationship between economic growth such as: economic groth (0.492), in creasing agriculture products (0.282), quality improvement, production co. (0.288) and Finaly job creation (0.333) of these results has been obtained that between the mentioned variables A positive relationship with the export, there are different And since the SIG value for all variables is less than 0.05, this relationship is significant.

Keywords

export, development, agriculture, economy

1. Master of Business Administration* (yadollah.jamshidi2YAHOO.COM)

2. Faculty member of Zanjan Azad University Iran